

Disposizione e messaggio della Lettera ai Galati. Analisi retorico-letteraria, „Analecta Biblica” 131, Roma (PIB) 1992.

Kraków

KS. ROMAN PINDEL

A. GIENIUSZ, *Romans 8:18-30 “Suffering Does Not Thwart the Future Glory”*, Atlanta 1999

Prezentowana pozycja ukazuje się w serii *South Florida International Studies in Formative Christianity and Judaism*, jako wydanie książkowe doktoratu obronionego na Papieskim Instytucie Biblijnym w Rzymie 6 XI 1998 r. Całość pracy składa się z pięciu rozdziałów. Po dwóch wstępnych (osadzenie w kontekście, określenie granic perykopy i jej kompozycji), kolejne wyznaczają elementy *dispositio* argumentacyjnej fragmentu, którym przyporządkowano odpowiednie mikro-jednostki perykopy: *propositio* (Rz 8,18), *probatio* (8,19-27), *conclusio* (8,28-30).

Autor, wraz z promotorem tej pracy (J.-N. Aletti), jest odpowiedzialny za część grecką komputerowego programu biblijnego Bible Works (od wersji 4.0). Nie dziwi więc fakt, że w swej pracy, obok klasycznych narzędzi biblisty, używa też takich, które określa się jako “software”, a są nimi wspomniany *Bible Works for Windows 4.0*, elektroniczna baza danych, obejmująca literackie teksty greckie z przedziału czasu VIII w. przed Chr. – XII po Chr., znana pod skrótem *TLG “D”* (Thesaurus Linguae Graecae) oraz zestaw inskrypcji i papirusów greckich przygotowany przez Packard Humanities Institut (PHI 5). Dwa ostatnie narzędzia pozwoliły mu na dokładne przebadanie terminów i zwrotów występujących w badanym fragmencie Listu do Rzymian w odniesieniu do zachowanych tekstów i fragmentów greckich z tak szerokiego zakresu czasu. Oba programy bowiem obejmują nie tylko zachowane dzieła z literatury greckiej (klasycznej, hellenistycznej, judaizmu, biblijnej i chrześcijańskiej), ale także teksty zachowanych papirusów i inskrypcji.

Dla ilustracji, w przypadku zwrotu οὐκ ἄξια... πρὸς (Rz 8, 18), który będąc częścią *propositio* ma decydujące znaczenie dla interpretacji całego argumentu w Rz 8, 18-30, po zastosowaniu odpowiedniej formuły (>ου >αξι >προς <; przy zawężeniu poszukiwań do ciągu 10 słów i zakresu czasu VIII w. przed Chr. – I po Chr.) “komputer wyrzucił” 284 teksty, które należało najpierw preselekcjonować pod

kątem faktycznego znaczenia dla badanego miejsca. Do dalszych analiz zakwalifikowano 12 miejsc, by ostatecznie skupić się szczególnie na dwóch: Platona i Dio Chryzostoma (s. 91-94). Już ten przykład pokazuje ogromne możliwości, jakie dają zarówno program TLG „D” jak i kolekcja PHI 5 w prowadzenia badań filologicznych, dla każdego kto chce uwzględnić tak szeroki zakres.

Oprócz szerokiego i krytycznego stosowania nowych narzędzi (elektronicznych) zwraca uwagę umiejętne stosowanie metody, która łączy osiągnięcia retoryki klasycznej z tą, którą określa się zwykle jako “nowa retoryka”. Autor trzyma się więc terminologii antycznych klasyków retoryki odnośnie do samej dispositio (propositio, probatio, conclusio). Odwołuje się jednak także do prac klasyków nowej retoryki (C. Perelman – L. Olbrecht-Tyteca, *The New Rhetoric: A Treatise on Argumentation*, Notre Dame 1969), zaś w określeniu poszczególnych elementów dispositio idzie za metodą, którą stosuje J.-N. Aletti i A. Pitta (literacko-retoryczna): wychodząc z zasad retoryki najbardziej uniwersalnej, poszukuje dla konkretnego dzieła indywidualnej dispositio, której podstawowymi elementami są: propositio (i subpropositiones), probatio oraz peroratio.

Dzięki zastosowaniu przez autora wielu różnych metod i ujęć, można mówić o uporządkowaniu tego “egzegetycznego pola bitwy”, jakim od lat był tekst Rz 8, 18-30. Na pewno jest to uporządkowanie metodologiczne, bo autor zabiega o to, by krzyżowo weryfikować rezultaty różnych podejść tak odnośnie do badanego tekstu, jak i do jego najszerzej pojętego kontekstu.

Kraków

KS. ROMAN PINDEL

JACOB CHACKO NALUPARAYIL, *The Identity of Jesus in Mark. An Essay On Narrative Christology*, Studium Biblicum Franciscanum. Analecta, 49, Franciscan Printing Press Jerusalem 2000, s. 636 + XVIII

Studium Biblicum Franciscanum w Jerozolimie jest obecnie najbardziej prężnym katolickim ośrodkiem biblijno-archeologicznym w Ziemi Świętej. Uczelnia ta jest filią rzymskiego Uniwersytetu „Antonianum”, a od pewnego już czasu czyni starania, aby stać się Wydziałem Nauk Biblijnych. Prace prowadzone w Studium owocują